

Timotehopi Utipihoh Kapihoh Kimandih 2 Timotehopi Utipimandapih Nesipihande

Porihomih utipihaiwa 13 kiyateti 14 kiyateti jipatipaiwaiwa nyahih iswasohiwimaiwaami apipaahih ipotihoh jipatipaisihokimore. Ko japihi napwitatih ami komih napwitanidihandih aimih detitihih maipihonjih bindataati kimo utipimo jipatipiyahore. Aihih ishiya Romihiyaamih awaisihoh kiyai iwinjatisihoh tipise undihih ko awaisihomih ishiya Porihohai numwaapi tiwawaapo. Tiwauhikoh napotaise. Timoteho biyatih andititatih bitondaati amih wapa koai uripatitotati napimbipai ko iphatisamatih bitoaitandihandapuni amih ishiya piwihahasiwa nehihaiwa katiwunjohiwaiwaapi winihapipa nunyatih anditwiwatih Timotehoai kaundataase.

2 Timotehopi Piwihah Napimasataise

Porihoh Timotehoai ipihirete undisihah (1:1-2)

Porihoh kaundisima naanjiwaiwaunih amih yaasihaiwaunih amih piwihahasiwa nehihaiwaunih katiwunjisaihinoaipaitaise. Siyatih saiwa noaipahonihatih Autaa-haatihomih piwihahakaaha akitihah Timoteho komih mitihonaingaatihausaatihataunjihandih kaundisihah (3:1-17)

¹ Ninih Porihoninikiraishihisaasiho komih otipipatapih natanoaasisihonine. Sandih

Autaahaatⁱho sawaho maaritatⁱ ami gwinyaasirihiretti ningisi nanimahanati natanoaasataise ishiya Kⁱraisihopⁱ giwunyaapi koaisawⁱ maasi aimⁱ timaamaitohiyⁱhiyai asiyⁱhiyaimatitaatiwihandi komihetapi numwitandi Autaahaatⁱho watipitati katisihaapiha piwihia ishiya nahatiyaisⁱ ausaatⁱ kaunditando.

² Kinyⁱ Timotehonⁱ Jisasⁱ Kⁱraisihopⁱ ninⁱ kahitonihⁱ kopⁱ giwunyaahingitihandaahi kinyⁱ noaipapi nisⁱ maasihⁱhoni akohonyamataimbihonjitihi ami ninⁱ gi nisⁱ maarⁱho awaindihandi nahinyohihonyapi kⁱmandi utipimandi ninⁱ jipatipiyataayo. Isi Apⁱho Autaahaatihounⁱ ami nyami Awaisⁱho Kⁱraisⁱ Jisaasihounⁱ gisi maarⁱho asipihimi ami kinyⁱ gaahapa wapa kamaimbi nehⁱhandi gaahandi kahimi gitatamasaihi nga bimitaapi ninⁱ piwaundi gaapundataayo.

Piwihia Gaaha Wanⁱha Ausaitaapihandapⁱ Gisi Mamaasane

³ Jihura nisⁱ asoya Autaahaatihomi ndiheti titihⁱ gaahiya popitihiya bindawaawi Autaahaatihomi otipipati kawisohipatamatataindi ami nisangi naasikati kaindi Autaahaatihomi ndiheti titihⁱ gaahoninⁱ popitihoninⁱ bindataati komi otipipati kiyataayo. Aindi ami ninⁱ kinyapi giⁱhunyaati Autaahaatihuai gaahonje gaare unditⁱ kaundataayo kinyⁱ Jisasⁱ Kⁱraisihopⁱ giwunyaahingitihandapo. Aindi ami apatihuni ami otapihauatunⁱ nasisoarⁱ ninⁱ kinyapi gaapundataayo. ⁴ Kinyⁱ kinyⁱ kwitipati nuhoaapi gwingitihandapi

gwinyaataati ami nini gi gisondandi pihindi
 waati kinyapi gwinyaataayo ami nini
 napiti gi gisonataati apipaahit awaindihandi
 maarititando. ⁵ Kinyi nga andititipi waati
 Kiraisihop giwunyaahingitihandap isihiya
 kandauhi atisataati Autaahaatihuai kinyi
 gaahone gaare undataato. Saimbi kinyi waati
 Kiraisihop giwunyaahingitihandamataim
 kinyi gaasihaat Roisihaatun ami kinyi kinaati
 Yunisihaatun andititim waati Kiraisihop
 giwunyaapihindare. Aih ami kinyihetisangi
 kat kiyati noaipasihi ko kindaramatiyat
 waati andititati Kiraisihop giwunyaataise
 ndi gwinyaataayo. ⁶ Kinyi saimb Kiraisihop
 waati giwunyaahinhi ami kimikandap nini
 aimi gwinyaataati gi sandi kahitataato: Kinyi
 gaahapa wapa kamaimbi nehitandi nini
 kinyi mitihoaasin ikwir ahingisohura komi
 gaahandi Autaahaatih gi nahimih kandi
 kinyiheti ahotindihandi siyat sisih taati
 tihih isihiya nausaapi ipohauhit tihwitihi
 waati anyaati tihwitiipatamatiyati waati anyaati
 kandi noaipaita kinyi nepi nausaapi ipope.
⁷ Iyataati kinyi kihahonj mmonipihone.
 Autaahaatih Itipaho nyangi nanyamisih so
 nyah isihiyaapi mwitunaati yaitihahomahe.
 Owetise. So Itipaho nyangi neti anditinyaiwat
 watipinyamat ami ko nyangi anditinyaihonih
 nyah isihiya usais akitinhi maarih nunyaati
 ami ko nyangi neti anditinyaihonih nyah
 yawanaanami bimohitihandi dahopa biyaati
 jataati isiwatitihahore.

⁸ Isi ami kinyi nyam Awaisihop piwih

ausaitaaapihandapi wîndi mamaasane. Aimbi amî nîni Awaishomî pîwîhaapi napwîtitî yaasîhandi netî bimohîhonisapisangi gi wîndi mamaasane. Owetane. Mmasitandîhandi owetanîhi amî kînyî ningisapi maasi naanja yaasîhaiwa gi nangoapahonîhi nepe. Nepi kaiwai ipîhatimbîmape Autaahaatîho netî gi waati watîpîmahonîhi komî otîpîpati kawitaapo. ⁹ Nyahî titîhi gaahiyaanîni Autaahaatîhomîhiyaanînimataati komîhaiwaahîhi kaitîhaawi japîhi maipîhandaatihapî nanyamaasitîmandi nyahî wiwa gaahaiwa kiyati bimonîhi kandapi nyasonataati japîhi nanyamaataamaise. Owetise. Autaahaatîho nehi sawaho gwînyaati maaritindîhandaahi gaahandi kanyisati japîhi nanyamaataise. Sandi Autaahaatîho nyangi gaahati kanyindîmandi jîhi aimihura kahapaamapipa sangi kaisura Kîraisihomî kaindîhandaahi kiyaisi sapa kawindi japîhi numwaito tati katindîhandisi amî katisiha keti kiyataise. ¹⁰ Iyataati wanî kîmura Jisasî Kîraisiho nyangi japîhi nanyamaasîho auta ausaimanînatî noaipataise. Noaipasîhi amî komî otîpîpata Autaahaatîho nyangi nyahî wapa gaahapa kamaayaati nehihandi gaahandi kanyindîhandisangi auta ausaimanînatî noaipataise. Aihî Kîraisi Jisaasiho isîhiya napwîtaatiwîhandamî watîpîhandi netî owemataise. Owematosati komî pîwîha wanîha gaahetapi isîhiyai kiya napwîtaatiwîhandi owetati nehi kiya kiyaanîhi asitimatîwi jinjapîhi bimîtaatiwîhandi netî ausaimanati nunjataise. ¹¹ Aihî Autaahaatîho komî pîwîha (wanîha

gaaha) kima kaapi ningisi nanimihanataise ka nin ihiyaapih nesi nutandi. Iyat piwih (wanha gaaha) kima kaisati nungi natanoaasataise nin ka ausaat ihiyai kaunditi am kandunjitando. ¹² Am tanyaaha sikandapi (komi piwih wanha gaahaapi) nin kimbih napwiti bimohipimbih yaasati naanjhandi taati netaayo. Iyataati am ihiya komi piwih wanha gaahaapindiw i yaasati naanjhandi naninyauh taati nehohitmandapi nin windi mamaanyise. Owetise. Am nin utaaho giwunyaahohihop mmonit gwinyaataayo. Is ko komi otipipat nis ikwiraatih ahaipati nga biyat jatonih kat nga ahotimi noti komi Asisihha Awaisihet Kraisihho japihi nasonihuraatitaise ndi gwinyaataayo.

¹³ Nis piwih gaaha aimi kahitohiha namaamapi anitimbi isiwate. Isiwatapa Krais Jisaasihop baimbi andititipi giwunyaapi ami kinyi maarihho Autaahaatihoaисун ihiyaisun napaitipi nunyap piwih kahitotih naasika ishiyai katipunje. ¹⁴ Autaahaatih komi piwih gaaha ihiya nawihho nawihom anipipih ahiyauh ahotipamatiyati kinyi maarihoaatih ahiyatosisihha kinyi nga baimbi jatime. Kinyi sandi saimbii kaime Itipihho Gaaho nyami maarihoaatih bimisihho neti gi anditihihonih.

¹⁵ Iyataati ihiya nahatiya yapipati Esiyahandaahiya Kraisihop giwunyaahohiyihya ningisi aimi nanimasisi niyotihandapaah kinyi aimi gwinyaapihoye. Iyataati am utaahuri Kraisihop giwunyaasururi Piseraasiyi Emosenisiyaisangi aimi nanimasini naise.

¹⁶ Onesiporaasihoaisuni ami komihusasisuni Awaisiho maariho asipiwisati iwinjatitandi ninni nunjeniti gaapundataayo. O ami sandi apaapimmaahe ko Onesiporaasiho nisi napwittotihhandapi mmawittandihandi owetihi nisi maariho neti winiwatii gaahatii ningisi ko kanindihandapo. ¹⁷ Iyataatii ami ko nasati Romihanda noaipati nisapi pihitati dainjati ipotihura ningisi nisonataise. ¹⁸ Ko saindihandapi ami Awaisihoai nunjeniti gaapundataayo asisiha ipotihheti Awaisiho kopi maariho asipiwitando. Iyataatii ningisi ko gaahandii pihitati Epesaasihanda kanindihandapaahi kinyihi aimi mmonipi gihunyaatahoje.

2

Timoteho Kiraisi Jisaasihomi Pwisipi Yaipati Kaitandiho Gaahotane

¹ Isi ami kinyihi nisi maasihihoje, Jisaasiho gisi gaahatii kahisatii watipihandi waatii nahinyane kinyii Kiraisihoaipi maasi timamaaitingitihandaaho. ² Iyataatii ninni piwha nahatewa kinyunii ami isihiya taahiyihihyaamunii ndiheti katonihi kinyii atimbi aimi nehingwaiwa usihiya usai mmonipinjapi usonipi kiya piwha akaaha nga baiwii jatiwi isiwataawaawi isihiya usaisi nga katwunjitaatwihiyai kinyii katipunje ami kiya nesi isihiyai katwunjito.

³ Kinyii baimbinihi Kiraisi Jisaasihomi tunipi yahwininghihonji gaahonjimatipi noaipape.

Saimbi kimat̄ otip̄imbatap̄ yaasati naanj̄handi nyah̄i aim̄ newaat̄ bimoh̄ipatamataimb̄ nyangisap̄ maasi yaasati naanj̄handi naitaapo.

4 Iyataati is̄hiya pw̄is̄ip̄ yaipa kiyohiȳhiya otip̄ipat̄ w̄it̄ w̄it̄ is̄hiya neh̄hiyaam̄hatisaw̄ ahoyaw̄ kiyawaamaayopo. Owetise.

Neh̄i tit̄hi japepinjaw̄ pw̄is̄ip̄ yaipat̄ kiyohiȳhiyaam̄hatih̄ kiyawaayopo kiyam̄ awais̄ho t̄haapundat̄ iwinjat̄is̄ho kiyai usonataati otip̄ipat̄ tit̄hi gaahat̄ kiyawaayopo tat̄ mmonat̄ kiyap̄ maarit̄tand̄hamwaanjo.

5 Iyataati ami k̄mik̄reti is̄hiya nuh̄iti is̄hiya usaisaw̄ tusatipatohiȳhiyaisangi nuh̄iti tusatipat̄taatiw̄ihandam̄ w̄in̄hap̄pa baiw̄ atiw̄ nep̄ k̄reti kiyawaawaah̄ usai nusatip̄haahot̄handap̄ wapa newaayopo. O ami kapaami w̄in̄hap̄pa baiw̄ minjaapeh̄rawaawaah̄ wapa wind̄ namehopo.

6 Iyataati ami utaaho wo nandapaapi otip̄ipat̄ biyat̄ waat̄ naw̄hiyat̄ kais̄ho ami nandapa akuraahaih̄hura j̄haph̄hapa k̄poh̄ip̄pa ko j̄hi neti nanataise. **7** Nini wan̄ piw̄ima k̄ma mair̄ma s̄wipat̄ nam̄handi katoh̄maapi kinȳ baimbi gw̄nyaape. Am̄ Awais̄ho kinȳ amit̄ha neti ginjapwaahon̄hi ami gi biyat̄ ginjapwaaton̄hi ami piw̄ima nini s̄wipat̄ nam̄handi katoh̄maam̄ tanyaahaapi kinȳ mmon̄pi gw̄nyaaitaise.

8 Kinȳ Jisas̄ K̄raisihop̄ baimbi gw̄nyaape. Ko aim̄ napomas̄hihoai an̄imwaah̄ipatomb̄ Autaahaat̄ho japihi ahowimas̄hi asohoemataati nepataise. Iyat̄ ami ko is̄hiya awais̄ho Daawit̄hom̄hiyaam̄ jit̄ipatetap̄ utaahoemataati

noaipataise. **9** Kîma ka pîwîha (gaaha wanîha) nînî ausaataayo. Ausaahonîhi kîma kaapîndîwî isîhiya yaasati naanjîhandî nîngi naninyawi ami utaaahonînî ikondîhonînî maipîhonisamataiwî wîrîhîri watîpîhîra (senîhandâ) winisasawî nanîpuwawaayopo. Amî kiya nîngi sanisawaahandî kandi Autaahaatîhomî pîwîhaahî kiya windî nepi wîsasawî napupîmosopo. Amî isîhiya usa taawî ka ausaawaayopo. **10** Aihî ami kîmîkandapî nînî Autaahaatîho isîhiya tîtîhî komîhiyaimatîtaatiwî “siya nisîhiyaare” tatî namîhainjawîhiyai andîtiwiwitandî isîhiya nîngi yaasati naanjîhaiwa kîhaiwa kîhaiwa taawî naninyauhi ami nisî maarîhoaatîhi netî andîtitîti kaiwa nînî taati netaayo ami isîhiya Autaahaatîho tîtîhî komîhiyaimatîtaatiwî namîhainjawîhiyaisangi kiya asîtimatîtaatiwîhandî Kîraisihomîhetî ahotindîhandî naitaatîwo. Nepi kiya koaisawî maasî kiyaanîhi jinjapîhi bimîtaatiwî.

11 Kîma pîwîma kîmbîhi yatihi sata katisîmaapi nyahî biyaati gwînyaitîhaawo, “Amî nyahî koaisaatî akîtinîhi maasî napohaawaahî ami koaisaatî maasî asiyîhiyaanimataati bimîto. **12** Amî nyangisi wapa yaasati naanjîhaiwa nanyoaipahonîhi andîtitaati kaiwaisî ipîhatisaamawa andîtitaati bitotîhaawaahî ami koaisaatî maasî nyahî kahapaamapîpa jaawaati bimîto. Iyataati ami nyahî koaisî ahosumwahaawaahî ami koaisangi nyangisi ahosinyamaitaise. **13** Amî nyahî apîpaahî watîpîtaati komîhîretî japepihîritîhaawî pîwîha

kataatosaahandi kandi nyah i komihireti windi minjapepihirisaihi ami kohi komi piwiha katisiha keti biyat i japepihirati kaitaise. Kiyataati ami piwiha jih i katisiha namihaatosati ami asaaha jihati kamaatitaise. Apipaahi owetitaise", tati piwiha aimi katati ahotise.

Autaahaatihoo Komi Otipiipatapi Ahingisihone

¹⁴ Kinyi nini piwiha gisi kahitohiwaiwa nahateweti isihiya baiwi gwinyaaitawi kiyai nusesipapi kaunde. Iyataati isihiya piwiha maatimaatapi nehiha wonya kaniw katawaa-honyaapi piwihaara itihiniwihyaasi ami kinyi kiyaisi Autaahaatihom ndiheti nepi niwisapupi saunde: Sahi saiwi kaiwi itihimaniwise unde. Saiwi kiya piwiha nehiha katohiwiwa isihiyai neti anditiwiwat iwitatamanihonih nga bimitaatiwihiwaamahe. Owetise. Isihiya saiwa piwiha nehiwa atisohiyihiyai kiyam i amitiha gwinyaahohitihanduni ami kiyam bimohitihandisi neti nusop sasitandihaiwaare.

¹⁵ Kinyi Andititipi Autaahaatihom otipiipati kaime ami Autaahaatihoo gisi gisonataati kinyapi satati ko nisi otipiipatihoo gaahoe titando. Iyonih i kinyi isihiyaapi yaimbi windi mamaasonih Autaahaatihom piwiha akaaha kinyi mmonipi tipitapaapi titih nga isihiyai kaunditaapo. ¹⁶ Iyapaapi piwiha maatimaatapi nehihaiwa Autaahaatihoo gwinyaati ami maaritirihireti minjapepihiriwaiwai nemapi ahosumwape. Piwiha siyat i nehihana isihiyaisi kiya Autaahaatihop nanpimatiwimap koai namaitaatiwihra daihira numwaasi nohapaaso. ¹⁷ Piwiha maatimaatapi

neh̄ha siyahaiwa asaaha awais̄ha wiho is̄hiyaami amb̄ipati net̄ nanati namasaat̄im̄ naipamatatiyahaare. Iyataat̄ piw̄ha sa kat̄wunjohiȳhiyaami wuri k̄mure. Wo Aimeniyaasihotih̄ ami wo Pairitaasihore.

18 Sur̄ utaasuri piw̄ha akaahaam̄ daih̄ra namasis̄ yand̄hi bitotamaahure. Kuri piw̄ha akaahai namasis̄ naind̄mandi kuri piw̄ha sat̄m̄huritamaame nyah̄ an̄mwaahipatombi japihi aim̄ nepawaahiyaane. Is̄ nyah̄ ami wind̄i japihi ipot̄hura namepaito t̄m̄i kat̄m̄huritamaame. Kuram̄ piw̄ha saaraah̄ is̄hiyaam̄ ḡwunyaahohiwaiwa nep̄i nusop̄isasamaise.

19 Kuri saih̄handi kandi yas̄ha wat̄piha m̄hotirih̄ramatiyaha sap̄hi aim̄ Autaahaat̄ho m̄hotise. Sa yasa m̄hotirireti piw̄ha sata jipat̄pindise. “Is̄hiya siya aim̄ nis̄hiyaare tat̄ nam̄hainjawih̄yaapi Awais̄ho aim̄ mmonati gwinyaahore”. Iyat̄ ami piw̄ha waisangis̄ sata jipat̄pindise. “Is̄hiya nahatiya Awais̄hopi sat̄wi nyah̄ kom̄hiyaanine tohiȳhiya tit̄h̄met̄hapaasi ahosumwap̄ise”, tat̄ jipat̄pindise.

20 Anjaanj̄ awaind̄handi windaap̄hi wipati kopuhō nyaihandi kahatamat̄pet̄hapa ahondaise. Iyataati kapaam̄ wapa ami anaahip̄pa is̄hiya kapaapaahaiwi maaritohip̄pa gor̄handaahuni ami siriwaahandaahuni kaiw̄hapaare. Iyataati ami kapaam̄ wapa ipataahuni ami yapipataahuni kaiw̄hapaare. Iyataati ami wipati kopuhō nyaihandi anaahip̄pa gaahapa gor̄handaahuni ami siriwaahandaahuni kiyohip̄pa sapa nehi

usipipaapihura asis̄ha awaiwaiwetapihapaare. Ami wipati kopuho nyaihandi ipataahuni ami yapipataahuni kiyohipipa sapa nehihura asis̄ha nahatewetapihapaare. ²¹ Isi ami utaaho wo komi maipihaiwa kaiwaanih i namatosati ko noaipati Autaahaatihomi ndiheti titih gaaho popitihondaataah i ami ko wipati kopuho nyaihandi anaahipipa usipipaapihura asis̄ha awaiwaiwetapi anaahipipa gorihanda ami siriwaahanda kiyohipipaamatiyati noaipaitaise. Iyat i ko otipipati gaahati kaitaise. Ko noaipati titih nehi Autaahaatihomihematati ami Autaahaatihomi otipipati gaahaiwa kaitandi neti tamaninataise ami Awaisiho otipipati gaahapa nahataapa komiheti ahiyonih ko kapa ng a kaitaise.

²² Wainyihiyaam i omajtitih
maar ihoaatihap i maipihaiwa gwinyaapi
kiyohiwaiwaamihaiwa kaiwaisinih
api paahandi kinyi asis̄ha nahateweti
ahosumwape. Kinyi nehi titih gaahaiwaahih
mmonipinjapi nepe. Saiwa gaahaiwa
siyahaiwaapito. Kinyi titihonj akitinihi
Autaahaatihop i giwunyaapi ami isihiya usaisi
kinyi akitinihi maar iho nundyapi ami kinyi
isihiya usaisapi kinyi maar iho ambipati bipi
yatih napaisaatitat gaatanih bimitaape.
Kimaiwa kinyi isihiya Autaahaatihomi ndiheti
popitihiya maar iho popitihoaисaw Awaisiho
kiyai anditiwat iwitatamanitand i kiya koai
piwaundohiyihiyaisapi maasi kaimbi kaiwise.
²³ Isihiya amitih namauseispatahiyaami
piwiha wiha titihmetahaiwa katisaihi

kaiwa kinyi atihiri mwiti pimb i atimbi nepi kamaati me. Saiwa piw iha titih metahaiwa katisaihaah i kinyi gwinyaape ami sandih aimi itih itindaati we t i po. ²⁴ Iyataati Autaahaat homi otipipat i ho is ihiyaisati itih itindand i handi apipaahi owestitande. Ko windi itih maataati nehi gaahat i hi is ihiya nahatiyai kawisat i ami is ihiya usa koai itihundisaih ihiyai gaahat i kawisat i Autaahaat i ho gwinyaati maaritirih retap i biyat i kataunji tande. ²⁵ Saiwa is ihiya komi piw iha at i homiw i w i retitiw i itihund i w i kiyohiy ihiyai ko yatihi ipatisanati b i pi napaisaati piw iha kaundati titihemwaitande. Ko siyat i kyonih i ami Autaahaat i ho kiyam i omanj i titih i otipipat i kyonih i ami kiya wiwa nepemaitiw i piw iha akaaha atiw i nepi iwinjapwaatonih i ami kaapi mmon i w i gwinyaitaawo. ²⁶ Siya is ihiyaisi Bwaasirihiri kiram i otipipat i kiya kawitaatiw i aimi neti kiram i ikihaatihemat i mmat i is iwatih ihiyaare. Saiw ihiyaataawaahand i kandi ami kiya piw iha akaahaapi mmon i w i gwinyaawaawaahi ami kiyai iwinjapwaatat i nusesipatonih i ami Bwaasirihiram i wirihiri ikihi namasi yanihimap i nehihaati noaipaitaapo.

3

Asis iha Ipotihaiweti Maipihaiwa Kahamatipetahaiwa Is ihiya Kaiwi Autaahaat i hop i Nanipimatiw imaitaapo

¹ Asis iha ipotihaiweti is ihiya Autaahaat i hop i g i maawunyaatahiya naanjhaiwa maipihaiwa

kahatamatipetahaiwa kaitauhi ami kinyi
 gwinyaitaapi ninii gi jihit tamaniti kahitataato.
 Iyataati kiya maipihaiwa siyahaiwa kaisaihi
 noaipaitaise. ² Isihiya nehi sawanaahih
 maaraho naminiwi ami kiya nawihop
 maaritiwi akwisamat ko nawihuai maaraho
 nunyawimapi maipihiyaimatitaapo. Aiwi
 ami kiya sawanaam ambipatapitihapaiwi
 genanitiwi naimaatitaapo. Aiwi ami kiya
 naimaatitiwi maatimaatitaapo. Aiwi ami
 kiya isihiya usaisi kiyaapi apousonih
 piwihamaipihaiwa kaundiwi itihunditaapo.
 Aiwi ami kiya kiyaami saniya sapiyaami
 piwihama windi atihomaawiwi wirtundiw
 nepumaitaapo. Aiwi kiyaaisi isihiya gaahaiwa
 kawisohiyihiyai windi saundiwi sahi gaahiyaaate
 gaare sanyitihiyaate munditaapo. Aiwi ami
 kiya daahi apipaah maipitiwimaitaapo.
³ Aiwi ami kiya windi maaraho nepi
 isihiyaisi maaraho nunyawi noaipapi windi
 naisihiyaimaamatitaapo. oweti taise. Aiwi kiya
 usaapi apousonih kiyaapi itihititiwi kiyaaisaw
 itihinawaahura kiyaami itihapipa nepi ipihatiwi
 yatihipi windi nemapi owemaamaitaapo.
 Aiwi ami kiya isihiya usaisi piwihara
 namatanaataahamataiwitatisiwimapi
 kiyaametirihiretapi piwihamaipakatitaapo.
 Aiwi ami kiyaami ambipatmaaritimbi pa nepi
 windi yatihemapi maapatitaapo. Aiwi ami
 kiya tunawaawwi isihiya usaisi nepi ainjihariwi
 tipi nusopisasitaapo. Aiwi ami kiya titih
 gaahaiwaapi poundonih isihiya gaahaiwa
 maaritiwi kiyo hiyi manditwitaapo.

4 Aiwi ami kiya kiyaamि naisihiyai maipihati kawiwi nepi awusaitaapo. Aiwi ami kiya kiyaamि mimaipaiwi gwinyaahohirihireti jaapepihiritaapo. Aiwi ami kiya nyahi awaisawihyaanin gaahiyaaniso tiwi gwinyaitaapo. Aiwi ami kiya kahapaamapi pa yapipatambihapaisi maaraho nunyawimapi kapaapi maaritiwimapi ami Autaahaatihuai maaraho windi namumwitaapo. **5** Aiwi ami kiya nehi yamaati ambipatetapaahuni ami nehi piwiharaarahuni nyahi titih Autaahaatihop gwinyaawaati koai mepi autaahewaumaati gaapundihaayo tiwi katawaatopo. O ami Autaahaatihomi watipihandı akitihandih kiya nepi windı mohopo. Owetise. Kiya piwih nehiha taanauhıha katawaatopo. Isihiya siyaapi kinyi nawisapi yandih bitose.

6 Isihiya kimikiya ami kimetahiya daihraapi daapi mmonipinjawi ahitinji asihiya amitihgaahandi gwinyaataitiwihandi owehiyaami anjipihi nandaapi kiyaamि amitihmaaraho gwinyaahohiwaiwa nepi iwiwatiwi atipati nunyawi iwinjataawaayopo. Asihiya siya maipihaiwa pihitiwi kaiwihyaasi kiyaamि maipihaiwaapi naanjowihihya bindawaayopo. Saiwihyaasi kiyaamि maaraho maipihaiwa kaitaatiwı windosihı ami kiya wiwa kihaiwa kihaiwa tanyaaha owehaiwa dopi kiyawaayopo.

7 Iyataati siya asiya maipihaiwa pihitiwi kaiwi kaiwa aimi numwanahiyaasi kiya gaahandi mmoniwi naitaatiwı nasisoari gwinyaapi kiyawaahandi kandi kiya Autaahaatihomi piwihakaakaahaapi windı

apipaahि gimaawunyaatonihи mondaapo. Owetitaise. ⁸ Jihura utaahuri Janesiyi Jambiresiya Mosesihuai nepi n̄ewisapupi manditipatamatawaiwи ishiya siya sandi kiyohiyimya Autaahaatihomи piwiha akaahai nemapi pohipaiwi manditipiyawaayopo. Kiya kiyaamи gwinyaahohitihandи kandinihи neti nopsisasnamasihи ami kiya Autaahaatihopи akitinihи windi gimaawunyaahopo. ⁹ Iyataati kiya saiwi kiyawaahandi kandi kiya saiwi kiyohiwaiwaapi ishiya gwinyaawaawi kiya naharinho numwaasihи naharisawaayopo tiwi mmondaapo ami jihura Jambiresiyi Janesiya naharinho numwaasihи naharimi maipihandи kiyamaise tohipatamatawaiwи katitaapo.

Timotehoje Autaahaatihomи Piwiha Anitimbi Isiwater

¹⁰ Ami kinyi ningisapi maasi bindapaapi ninи bimaati kiyohiwaiwa aimи mmonipi nepi biyatи ghunyaatamahoje. Ishiyai Autaahaatihoo maaritirihireti nisi kandunjohitihandи ami nisi daindi bimohirihireti ami nisi kiyohipipaami tanyaahaapuni mmonipihoje. Ambi ami ninи Autaahaatihopи anditititi akitи giwunyaati ami ninи yatihи ipatisandi nisi maarhoaatihi neti anditititi bitondaati otipi pati kaindi ami ishiyai ninи maaroho nunnyati ami anditindi bitondaati yaasati naanjhaiwa nehohitihandapi kinyi aimи mmonipi ghunyaatamahoje. ¹¹ Kinyi aimи gwinyaapihonje ishiya ningisi nepi mimaipiniwи yaashaiwa naninyaauhi ninи kaiwa neti awitimahonihо. Saiwa mimaipiniwи

yaas̄haiwa aunah̄pati Andiyok̄handaahuni am̄i Aikoniyam̄handaahuni am̄i Ris̄it̄raahandaahuni is̄hiya naninyauhi n̄ni net̄ awit̄mahot̄handapaahi k̄nyi aim̄ gwinyaapi mmon̄pihone. Kiya saiwa nisi amb̄pati yaasahaiwa naninyauhi n̄ni nehonih̄i am̄i Awais̄ho kaiwa yaasahaiwa n̄ni awit̄mahoh̄waiwa nahatewaat̄hap̄i andit̄niwat̄ tinjaati nanimaataise. ¹² Is̄hiya K̄rais̄ Jisaasihoaисaw̄ maasi t̄maamaitiwi t̄t̄ih̄ Autaahaat̄homih̄ret̄ maaritiwi jaapeih̄rohiȳhiyaisaah̄ am̄i is̄hiya K̄rais̄ Jisaasihop̄ pohipaiwi mandit̄piyohiȳhiya kiyaam̄ amb̄pati yaawat̄ naaŋewisahaiwa numwisaihi naitaapo. ¹³ Is̄hiya ap̄paah̄ maip̄hiya daah̄ ap̄paah̄ maip̄it̄w̄map̄ am̄i is̄hiyai jaip̄pa jaipunditaapo am̄i Bwaasir̄h̄ri kiya sawanai aim̄ jaip̄pa jaipundih̄hiyaaso.

¹⁴ Iyataati k̄nyi piw̄ha ak̄it̄ha aim̄ atimb̄ nep̄i andit̄tip̄i gwinyaahinḡha an̄timbi is̄iwate. Piw̄ha sa gi nyah̄ katawaaahiso-hiȳhiyaanapi k̄nyi gwinyaapihone. ¹⁵ Iyataati k̄nyi k̄wahonyapi ḡhunyaatahonge k̄nyi sanḡhonḡhuraapi Autaahaat̄hom̄ piw̄ha kom̄ utip̄hoaatihi j̄ipat̄pindiwaiwaat̄hap̄i is̄hiya awit̄wi gi kat̄wihisauhi k̄nyi nep̄i gwinyaahinḡit̄handapo. K̄nyi sainih̄i k̄mireti Autaahaat̄hom̄ piw̄ha sa ka gi gwinyaitaap̄handi nah̄mihi am̄i k̄nyi K̄rais̄ Jisaasihop̄ ḡwunyaahinih̄i Autaahaat̄ho gi jap̄hi nanḡmaataise. ¹⁶ Iyataati Autaahaat̄hom̄ piw̄ha kom̄ utip̄hoaatihi j̄ipat̄pindis̄ha kom̄ It̄piho

Gaahomi watipihandı otipipati kaindihanda nga noaipataise. Iyatı ami piwıha ka apipaahı gaahaası nyangisı piwıha akaahaapı biyatı katanyisitaise. Iyatı ami isıhiya mimaipaiwi titihimetahıretı kiyaamı amitıha gwinyaahohıwaiwa neti titihemwatı titihı gıwunyaatı ami nyamı dahopa titihenyamatı ami Autaahaatıhomı ndıhetı wapa titihı gaatimbipaapi nyangi katanyisitandı apipaahı gaahaare. ¹⁷ Isı sa piwa Autaahaatıhomıhiyanangi Autaahaatıhomı otipipati kawitıhaahaiwa gaahaiwaahıhi tisaahıwa nanyinyatı gaanyamatı ginyunyaatı neti nyamanıhonıhi ami nyahı nga otipipati gaahaiwa nahatewa nga nawıhiyaatı kaitıhaawo.

4

Timotehoje Kinyı Andititipi Autaahaatıhomı Piwıha Ausaape

¹ Isıhiya napomahohiyıhiyaisuni ami asıyıhiyaisuni kiyaamı kiyotıwaiwa ko japhıhi nasatı noaipatı Awaisıhoematatı isıhiyaisuni ami kahapaamapıpa nahataapaisuni osamatı jatataahura tipıtapaati usondandıho Kırasisı Jisaasihomuni ami Autaahaatıhomuni ndıhetı nını watipındı gi sandı kahıtataato. ² Isı kinyı andititipi mwıtetipi Autaahaatıhomı piwıha ausaapi isıhiyai kaunde. Kiya Autaahaatıhomı piwıha atitaatıwi maaritıwi tımetıwıhiyaaro e wındı tımaametıwıhiyaaro tıpi kinyı wındı gımunyaapi nehı nanıhaimbi Kırasisihomı piwıha ausaape. Kinyı isıhiyai kiyaamı

maarīho omañjtītīhi yaurīpi nusemapīha watīpitīpi pīwīha Autaahaatīho maaritatī gwīnyaasīrīhīri kīmīrete undīpi kaunde amī kiya kiyaamī maarīho wīndohonīhi nepemaitīwī Autaahaatīho maaritatī gwīnyaasīrīhīretī jaapepihīritaatiwo. Saimbi kiyai kīnyī tītīhepumapi amī andītīwipe. Aimbi kīnyī wīndī dopī bīmitosapi bīpi yatīhitīpi Autaahaatīho maaritimbīpa kīmbaare undīpi mwītīpisapi kaundīpi katīpunje.

3 Kīnyī gwīnyaape. Asisīha wa kandapīha noaipahonīhi isīhiya pīwīha tītīhi akaaha kiyai Autaahaatīhomī otīpīpatīhiya katīwunjohīha wīndī atīhomitaapo. Wīndī atīhomiwī kiyamī atihīri gwaitatī amī maarīho maaritatī gwīnyaasīrīhīretī pīwīha nehī kaiwai wiwa wipetahaiwa kiya atitaatiwī maaritohīwaiwa katīwunjītaatiwīhiyai numwaapi ahoaитаапо.

4 Saiwī kiyai numwaaposawī pīwīha akaahai ahosumwapi namaposawī pīwīha nehīhaiwa aripī yapepiho atihīri mwītīpisawī ahiyawī atitaapo. **5** Kiya saisaihīhandī kandi kīnyīhi nahateketī tītīhi kīnyī amītīha biyatī ginjapwaatahīretī gwīnyaape. Aimbi kīnyī kīwahonī baimbi jatīnīpi naanjahaiwauni amī yaasahaiwauni kīnyī andītitīpi nepe. Aimbi kīnyī isīhiyai pīwīha gaaha wanīha ausaapi kaunde. Kīnyī otīpīpatī isīhiyai andītīwipī pīwīha ausaapi kaundītaapīhatīsi katī kaimbi isīhiyai pīwīha ausaapi kaunde.

6 Ami ninihi nisit napwitanidihandi aimi nasati detindaise. Ami nini napwitanidi aimi timendaayo. Nini napotaati nisit jiti pati ishiya Autaahaatihuai dipumaniwit waapoho wainihandi nuhaahohipatamataindi nuhaasanih nuhaatitaise. 7 Nini tipipa asitimati tandihandamihapa nga tunnimi napiti wan kimirandaise. Aindi ami nini baindi juhiti napiti otasaahaapihi noaipati namihataayo. Aindi ami nini nisit Autaahaatihop giwunyaahohitihandi anitindi isiwatimi napiti wan kimirandaise. 8 Iyataati yamihapataatihi ishiya juhiti nuwi otasaahaapihi noaipahohiyihiyai numwitanidi Autaahaatihao katati ahaimbi paamihapa nisapihapa aimi niwatih timendaise. Sapa nini naitandi timetimbipa siyahandapiro: Awaisiho ningisi sandati kinyi nisit ndiheti titihone ndati ami Awaisiho ishiyai neti titih tipitapaati usonati usosihia asisiheti sapa nisapi timanati ahaimbi pa nanimtaise. Ami sapa nehi ningisaahi windi namaanimitaise. Ishiya ko auta nasati noaipahonih usondaatiwi maaritwi jatimi niyohiyihiya nahatiyai maawi numwitaiese.

Timotehoje Kinyi Nini Porihoningisenda Ket Namme

9 Kinyi ningisenda keti kuraanih namme. 10 Demaasiho kimaapi yapipatambihaiwaisi maaraho apipaahi nunyamataati ningisi aimi ko nanimasi naise. Ko ningi nanimasi aunahipati awaipati Tesaronaikaahandaahapi naise. Aih ami Kiresenjho yapipati Garesiyaahandaahapi

naise. Aihî ami Taitaasiho yapipati disitirikihandî Darimesiyaahandaahapî naise. **11** Aihî nehi Rukîho sawahohî kîmbihî ningisati kîmo binye. Isî kînyî ketî nasapaapi Maakîhoai numwasi maasi nammise ami Maakîho so nîni Autaahaatîhomî otipipati kiyonîhi ningisi ko biyatî anditiniwahoso. **12** Nîni Tikikaasihoai aunahîpatî awaipati Epesaasihandaahapî nandusaaso. **13** Kînyî ningisenda nasapaapi nîsi apotîhîrî utaarîhîrî mwipîhîrî tiwatîhaatapîhîrî aunahîpatî Tiroasihanda Karipaasihomî anjipipîhi ahiyami nasonî nanesi namme. Aimbî ami kapîhi nîsi utipîhaiwa ahiyohîwaiwa nanesi namme. Iyapaapi ami utipîhaiwa wiwa kohasipîhomî atitata kaiwîhaiwa kapîhi ahotisi kînyî nanipimimatipî gwînyaapi kaiwai maawî nanesi namme.

14 Arekîsandaaho kahapaamapi pa biraasihanda kaisîho ningisi waati wapa yaasîhana kanisati mîmaipinise. Ko nîngi siyatî waati yaasîhandî nanopîsasindîhandapî Awaisîho wihoaanjîhandî koai ami numwîtaise. **15** Isî ami gisangi kopî baimbi jaapo ami ko nyamî pîwîha katohiwaiwaapi ponje tatî nyamî pîwîha tiwandati nemahoso.

16 Jîhi wuwaniñîhi pîwîha nisîheti nepi yanutaahauhi nîni wihoaanjîha kaundohura isîhiya usa nisîhihoaanjî bitotawa ningisi anditînipi wihoaanjîha wîndî kamundopo. Owetise. Nahatiya ningisi nanîmasi yandîhi nowaayopo. Kiya ningisi saiwi kanisotîhandapî Autaahaatîhoai sandapi wîndî gîmunyaape kiya saiwi kiyohîtîhandî nepumape unditî nunjeniti

gaapundataayo. **17** Kiya sanisauhīhandi kandi Awaisīho nisīhihoaanjī deti bitonda nīngi andītīniwataise. Andītīnisīhi nīnī andītindī bitonda pīwīha gaaha wanīha nga ausaataayo. Ausaahonīhi isīhiya Autaahaatīhopī windī atīhomiwī gīmaawunyaapihiya atisawaayopo. Iyauhi Awaisīho suhīri ainjīhīrīhīramī maahomwaanōpi nīngi tipīndamatī japihi nanīmaataise. **18** Sīkiyatī Awaisīho ambīpatī yaasīhaiwa isīhiya nīngi naninyohīwaiwaatīhapī japihi nanīmaitaise. Nanīmaatī niwatīmī noti nanīmaasi ko ninjaati bimītandīhapīhi yamīhapataatīhapī naitaise. Isī nyahi kopī waati maaritaati koai newa mepī autaahemwaitīhaawo. Akīte.

19 Nisī asisīha gaahure hītotīhandi nepapī Pīrisiraahaatisuni Akwiraahoaisuni ami Onesiporaasihomīhusasisuni kaunde. **20** Erasītaasiho aunahīpatī awaipati Korindīhanda namaasati daahi binye. O Tīropimaasiho timbiipa nesīhi aunahīpatī Mairitaasihanda kapīhīmapī naso. **21** Kīnyī ketīnīhi namme. O kīnyī wonjī otīhi jatapaapaahī mbīpa mbwaati itīpīho aungwohandi noaipahonīhi kīnyī windī namaapītaino. Yupuraasihounī Putenjīhounī Rainaasihounī Kīrotiyaahaatuni ami usa Kīraisihopī gīwunuyaahohiyīhiyai maawi gisī asisīha gaahure hītawaatopo.

22 Awaisīho kīnyī maarīhoaisatītane. Iyatī ko sahī nahatiyaatangi gaahati kasisati jainjatane.

**Autaahaatihomī Pīwīha Gaaha Wanīha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad